

6. 1. Брзина кретања возила

Највећи број саобраћајних незгода посљедица је вожње возила неприлагођеном брзином кретања у некој саобраћајној ситуацији. Брзину којом ће се кретати у саобраћају одређују возачи, али при томе морају поштитивати правила саобраћаја и постављене саобраћајне знакове. Возач је дужан да стално у току вожње осматра пут и саобраћај око себе и брзину кретања свог возила прилагођава саобраћајној ситуацији.

Возило се не може зауставити на истој дужини пута при различитим брзинама кретања. Што је брзина већа, то је под истим условима зауставни пут возила дужи.

Брзина кретања возила у саобраћају на јавним путевима се ограничава првенствено да би се саобраћај на путу одвијао безбједно. Општа и посебна ограничења брзине кретања односе се на:

- опште ограничење брзине кретања на путевима ван насеља
- опште ограничење брзине кретања возила на путевима у насељу
- посебна ограничења брзине кретања за поједине врсте и категорије возила
- посебна ограничења брзине кретања одређена постављеним саобраћајним знаком.

Законом су прописане брзине кретања на одређеним путевима, како у насељу тако и ван насељеног мјеста, као и за посебне категорије возила.

6.1.1. Ограничавање брзине кретања на путевима у насељу

На путу у насељу возач не смије возилом да се креће брзином већом од 50 km/h осим ако саобраћајним знаком није другачије одређено.

На путевима у насељу, саобраћајним знаком може се дозволити кретање возилом и већом брзином од прописане, ако саобраћајно технички елементи то дозвољавају.

„Ограничавање брзине“

6.1.2. Опште ограничење брзине кретања возила на путевима ван насеља

На путу ван насеља возач не смије возилом да се креће брзином већом од:

- 130 km/h на аутопутевима

- 100 km/h на путевима резервисаним за саобраћај моторних возила и брзим путевима

- 80 km/h на осталим путевима.

На путу ван насеља возач не смије возилом да се креће брзином већом од брзине одређене саобраћајним знаком постављеним на путу.

6.1.3. Посебна ограничења брзине кретања за појединачне врсте и категорије возила

На свим путевима ограничава се брзина кретања за следеће врсте возила:

- на 80 km/h - за аутобусе и аутобусе с лаком приколицом, као и за теретна моторна возила чија је највећа дозвољена маса већа од 3.500 kg а мања од 7.500 kg
- на 80 km/h - за моторна возила која вуку приколицу за становање (караван) или лаку приколицу
- на 70 km/h - за аутобусе када се обавља организовани превоз дјеце, за зглобне аутобусе без мјеста за стајање, за теретна моторна возила чија је највећа дозвољена маса већа од 7.500 kg и за теретна моторна возила са приклучним возилом

- на 50 km/h - за аутобусе с прикључним возилом за превоз лица, тролејбусе, градске аутобусе, аутобусе који осим утрађених сједишта имају и одређена мјеста за стање, и теретна моторна возила која вуку два прикључна возила
- на 40 km/h – моторно возило које на путу вуче друго неисправно моторно возило, као и за тракторе
- на 30 km/h - за тракторе који вуку прикључно возило
- на 20 km/h - за туристички воз и радну машину.

Када се крећу аутопутем, брзина кретања за аутобусе ограничава се на 100 km/h.

Возачи претходно наведених возила кад управљају моторним возилима дужни су да се придржавају прописаних брзина.

6.1.4. Посебна ограничења брзине кретања одређена постављеним саобраћајним знаком

Брзина кретања возила може се ограничiti на појединим путевима, или дијеловима пута и на мању од прописане општим ограничењем. Такво ограничење брзине мора се најавити постављањем саобраћајног знака. Овако одређено ограничење важи од знака па до прве раскрснице. Ако ограничење треба да важи и послиje прве раскрснице, знак треба поновити.

На одређеном дијелу пута може се поставити саобраћајни знак који обиљежава брзину која се препоручује на том дијелу пута («Брзина која се препоручује»).

„Брзина која се препоручује“

Возач не смије да смањи брзину кретања возила до те мјере да његово возило представља сметњу нормалном одвијању саобраћаја.

Брзина кретања моторних возила на путу под нормалним условима саобраћаја не смије се ограничiti саобраћајним знаком испод 60 km/h на магистралним путевима, а 40 km/h на осталим путевима.

На путу се може поставити знак обавезе „Најмања допуштена брзина“, који обиљежава пут или дио пута на којем се возила у нормалним условима морају кретати најмање оном брзином која је назначена на знаку. Допуштена најмања брзина се уписује у знак према стварним условима на путу и потребама безбједности саобраћаја.

„Најмања допуштена брзина“

6.2. Брзина кретања бицикла и мопеда

Бицикл и мопед су нестабилна возила и возач мора стећи вјештину управљања да би са њима могао учествовати у саобраћају. Иако се бициклом и мопедом не могу постизати велике брзине кретања, као моторним возилима, ипак су возачи тих возила обавезни брзину кретања прилагодити особинама и стању пута, видљивости, атмосферским приликама и другим саобраћајним условима како би се могли безбједно зауставити пред сваком препреком на коловозу.

Бициклисти и мопедисти не смију много успорити брзину кретања како не би због спорости вожње ометали нормално одвијање саобраћаја.

Возачи не смију мијењати начин управљања бициклом и мопедом наглим кочењем јер могу угрозити возаче који се крећу иза њих. Нагло смањивање брзине дозвољено је само у случајевима непосредне опасности. О намјери знатнијег смањивања брзине кретања обавезни су дати знак, бициклисти руком, а мопедисти укључивањем стоп свјетла.

Брзина кретања ограничена је на 25 km/h за бицикл и мопед када се крећу бициклистичком стазом, односно траком.

Возачи бицикла и мопеда морају смањити брзину кретања нарочито у сљедећим ситуацијама:

- испред пјешачких прелаза (слика 146), предност пролаза треба дати пјешацима који ступају или су ступили на пјешачки прелаз

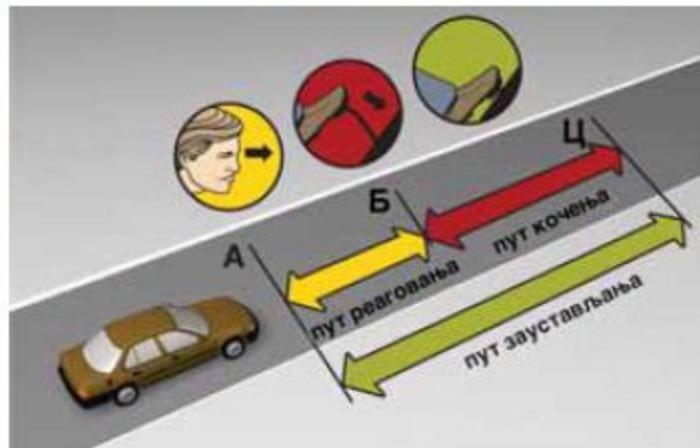

Слика 146.

- кад се поред пута налазе дјеца која се играју и не обраћају пажњу на возила
- испред прелаза пута преко жељезничке пруге у нивоу
- пред тунелом и пролазом кроз тунел, нарочито ако није освијетљен
- у случају смањене видљивости због магле, кишне, снијега
- при пролазу бициклом и мопедом поред трамваја или другог возила јавног превоза заустављеног на стајалишту
- при мимоилажењу ноћу с другим возилима, ако возач из супротног смјера није укључио на вријеме кратка светла
- прије уласка у кривину и превој пута (непрегледна кривина и превој пута увијек су опасни, не види се шта је иза њих)
- кад се приближава раскрсници на којој се саобраћај регулише семафором
- када се на коловозу налази: пијесак, шљунак, лишће, вода, снијег или лед због чега је потребно возити опрезно уз избегавање наглог кочења, како не би изгубили равнотежу и контролу над бициклом.

6.3. Зауставни пут

Током кретања у саобраћају честе су и разноврсне потребе за успоравањем или заустављањем возила. Кад током вожње возач испред себе уочи неку препреку и кад схвати да мора да заустави возило, он доноси одлуку да кочи и притиска педалу кочнице. Вријеме које протекне од момента уочавања препреке до момента стављања ноге на кочницу, представља вријеме реаговања возача («психичка секунда»). Вријеме реаговања возача зависи од великог броја фактора психофизичких особина, болести брзине кретања, доба дана, искуства у вожњи и др.. За то вријеме возило пре лази одређени пут. Пут који возило пређе од момента када је возач уочио препреку па до момента притискања педале радне кочнице назива се пут реаговања. Кад возач притисне педалу и активира радну кочницу, не долази до моменталног заустављања возила. Пут који возило пређе од мо-

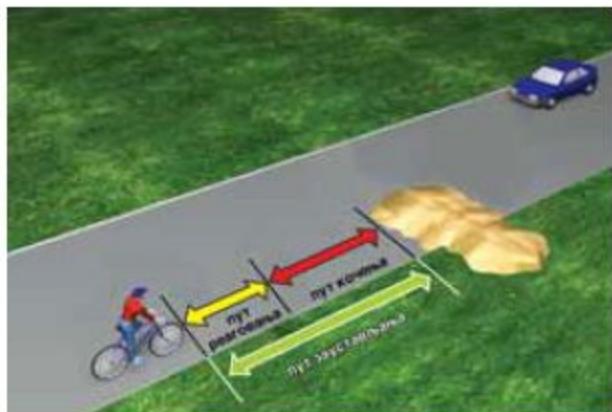

Слика 147. Пут заустављања (зауставни пут возила)

мента активирања кочнице па до заустављања возила, назива се пут кочења.

Збир пута који возило пређе за вријеме реаговања и за вријеме кочења (пут реаговања и пут кочења) представља пут заустављања или зауставни пут (слика 147 и 148).

Што је брзина кретања већа, потребно је дуже вријеме да се возило заустави. Поред брзине кретања на зауставни пут возила утиче, квалитет и стање коловоза, стање пнеуматика, техничка исправност уређаја за кочење, успон или пад пута и др. Како би возачи лакше схватали колики пут пређе њихово возило при кочењу, на слици 149. приказана је приближна величина зауставног пута за различите брзине кретања возила.

Слика 148. Зауставни пут бицикла

ЗАУСТАВНИ ПУТ ВОЗИЛА

12

Слика 149. Зауставни пут за различите брзине кретања возила